

Kitaaba Daani'el - Lakkoofsa Soddoma Shan

Mul'ata Raajii Raajii Saaxiluu: Hubannoo William Millerii fi Humnoota Diiggaa Sadii Armageddoonitti Geessan

Jeff Pippenger
2023-12-30

“ଶେଷ କାଳ”ରେ, ଅର୍ଥାତ୍ 1798 ମସିହାରେ, ଦାନିଏଲଙ୍କୁ ପୁସ୍ତକ, ଏବଂ ବିଶେଷତଃ ଉଲ୍ଲାଲ ନଦୀ ପାଖରେ ପୂର୍ବଦିଗରେ ହୋଇଥିବା ଦର୍ଶନ, ଖୋଲା ହେଲା। ସେହି ଦର୍ଶନ 1844 ମସିହାର ଅକ୍ଟୋବର 22 ତାରିଖରେ ଅନୁସନ୍ଧାନାତ୍ମକ ବିଚାରର ଆରମ୍ଭକୁ ଘୋଷଣା କଲା। ସେହି ସତ୍ତ୍ୱର ଭିତ୍ତି ହୋଇଥିବା ପଦ ହେଉଛି ଦାନିଏଲ ଅଧ୍ୟାୟ 10, ପଦ 1-4। ଏହି ସନ୍ଦେଶର ଖୋଲାହବାକୁ ଚିହ୍ନଟ କରିବା ପାଇଁ ଚୟନିତ ଦୂତ ଖିଲିଅମ୍ ମିଲର, ଏହି ଦର୍ଶନ ସହ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ସମସ୍ତ ସତ୍ତ୍ୱକୁ କବେଳେ ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ବୁଝିପାରିଲେ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ ଯେ କାର୍ଯ୍ୟ ଦିଆଯାଇଥିଲା, ସେ ତାହା ପୂରଣ କରିଥିଲେ।

Akkuma Miller qorannoo isaa dubbii raajii yeroo jalqabu, seerota hiika raajiitiif ta’an tokko tokko kanneen keessatti Macaafni Qulqulluun adda baasee hundeesse hubachuu jalqabe. Seeronni sun ergasii “Seerota Hiikaa William Miller” jedhanii galmeeffamanii beekaman. Seeronni sun hafuura kaka’umsaatiin ni deeggaramu; akkasumas, isaan warra seera Dilbataa irratti jalqaba murtii hojii raawwachiisaa labsan itti fayyadaman akka ta’an ni adda baafamu. Miller, qorannoo Macaafa Qulqulluu isaa jalqaba Macaafa Qulqulluutii irraa akka eegale, waan yeroo sana ilaalaa ture immoo hamma hubatutti qofa gara fuulduraatti akka deeme ragaa ba’e. Karaa kanaan ilaaluun, raajiin yeroo inni dura Miller hubate, kan ergaa inni akka bara 1844 keessatti raawwatamaa jiru adda baasuuf ture irratti hiika qabu, “yeroo torba” Seera Lewwotaa boqonnaa digdamii jaha keessaa ta’uu isaa salphaatti arguun ni danda’ama.

Waaqayyoon nutti mul’isa akka ergamaan Gabri’eel, ergamoota qulqulloota biroo wajjin ta’ee, sammuu Miller qajeelche; akkuma Gabri’eel sammuu Daani’el, Yohannis Mul’ataa fi raajota Macaafa Qulqulluu hunda qajeelchetti; sababiin isaas hojii Seexanni irraa kufee dhiise Gabri’eelitti kennamee ture. Hojiin Gabri’eel maqaa jalqabaa Seexanaa, Luusifer, isa “baataa ifaa” jedhu keessatti fakkeeffamee ture. Gabri’eel ifa raajii Milleritti fide; innis ifichaaf abboomamuudhaan ergaa banama murtii qorannoo Onkoloolessa 22, 1844tti labsu dhiheesse.

Hubannoon duraa warri hojii William Miller hubachuu barbaadan, inni dubbii raajii irratti hubannoo tokko tokko akka fudhate kanneen hojii isaa keessatti ergaa firdii dhihaachaa jiru walitti qindeessuu isaatiif furtuuwwan ta’an ni beekuu dandeessisa. Furtuuwwan sana keessaa tokko, guyyaan tokko hojii raajii keessatti waggaa tokko akka bakka bu’u inni hubachuu isaati. Kan biraan immoo, caasaa raajii inni sararoota raajii inni argate kaa’uu fi wal-qixxeessuu keessatti itti fayyadame ture. Caasaan sun humnoota mootummaa Seexanaa lama kan saba Waaqayyoo fi mana qulqullummaa Waaqayyoo irratti badiisa fide irratti hundaa’ee ture. Argannoowwan Miller hunda isaanii caasaa raajii irratti kaa’aman; caasaan sun seenaa waaqeffannaa tolfamaa kan papasummaa itti aansee dhufu agarsiisa, isa duraan dursee mana qulqullummaa Waaqayyoo fi saba Waaqayyoo yeroo walitti aansuun miidhaa jalaa kaasee, bara Israa’el durii irraa hamma dhufaatii lammaffaa Kiristoositti.

“karaa waaqeffannaa sobaatiin, achiis papaasummaadhaan, seexanni dhugaa-baatota Waaqayyoo amanamoo ta’an lafa irraa haqee balleessuuf yaalii godhuudhaan humna isaa jaarraa hedduudhaaf hojii irra oolche. Waaqeffattoonni sobaa fi papaasotni hafuura bineensichaa isa jawweetiin oofan turan. Garaagarummaan isaanii keessaa tokko qofa ture; papaasummaan, akka Waaqayyo tajaajilu fakkeessuudhaan, diina caalaa balaa qabu fi gara jabeessa ture. Karaa hojii Romanizimiitiin seexanni addunyaa booji’e. Waldaan Waaqayyoo jedhamtu gowwoomsaa kana keessaa butamtee hiriira isaa keessatti makamte; sabni Waaqayyooos dheekkamsa bineensichaa jalatti waggoota kuma tokkoo olif dhiphate. Yommuu papaasummaan humna isaa irraa saame, ari’atama dhaabuu akka dirqamutti geeffametti, Yohannis humna haaraa tokko ol ka’aa, sagalee bineensichaa irra deebi’ee dubbatuu fi hojii hamaa fi arrabsoo Waaqayyoo irratti ta’e sanauma itti fufu arge. Humni kun, isa isa dhumaa kan waldaa fi seera Waaqayyoo irratti waraana banuuf jiru, bineensa gaanfa hoolaa fakkaatan qabuun fakkeeffame. Bineensonni isa dura turan galaana keessaa ka’an; inni garuu lafa keessaa ol ba’e; kunis sabni isa fakkeenyaan agarsiifame karaa nagaa ol guddachuu isaa ni mul’isa. ‘Gaanfonni lamaan hoolaa fakkaatan’ amala mootummaa Yunaayitid Isteetis, akka inni qajeelfamoota bu’uuraa isaa lamaan jechuun Ripaabilikaanizimii fi Pirootestaantizimiin ibsametti, sirriitti bakka bu’u. Qajeelfamoonni kun humnaa fi badhaadhina keenya akka sabaatti jiruuf iccitii dha. Warri jalqaba qarqara Ameerikaa irratti iddoo baqannaa argatan, gaaffii of tuulummaa papaasummaa fi cunqursaa mootummaa moototaatiin bilisa ta’e biyya tokko ga’uu isaanii irratti gammadan. Isaan mootummaa bilisummaa sivilii fi amantii irratti hundaa’e bu’uura bal’aa sana irra dhaabuuf murteessan.” Signs of the Times, November 1, 1899.

Miller humna sadaffaa ariifachiisaa isa sadaffaa arguu hin dandeenye; kanaaf ijaarsi isaa guutuu hin turre, garuu hojii isaa raawwachuuf guutummaatti kan mijataa ture. Obboleettiin White Miller ergamaa Waaqayyoo filatamaa akka ture ifatti adda baasti; hojii isaatiinis Eliyaasii fi Yohaannis Cuuphaadhaan akka fakkeeffame, waamicha hojii isaatiinis Eliishaadhaan akka fakkeeffame, du’a isaatiinis immoo Museedhaan akka fakkeeffame ni ibsiti. Seenaa qulqulluu keessatti namoonni xiqqoon qofa ibsa akkasii kakaasan jiru; jechuunis, ergamoonni isaanii du’aa kaasuuf awwaala isaanii bira eeggachaa jiru jedhu. Garuu ibsi kun kan Milleriiti. Hojiin isaa seenaa keessatti inni keessatti kaafameen daangeffamee ture jechuun, Miller irratti jecha xiqqeessu miti; garuu hojii isaa ifa dhugaa Dubbii raajii Waaqayyoo keessatti ilaaluuf dirqama beekamuu qabu qofa dha.

Milleriin qajeelfamni addaa, maleekotaa irraa dhufe, kennameef; innis isa humnoota lamaa badiisa geessisan—heera waaqeffannaa sobaa boodaan immoo paaphaasummaa—irratti hundaa’e keessatti raajii hiikuuf sirna ijaaru akka danda’u isa dandeessise. Kanaafuu, raajiiwwan seenaa badiisa humnoota lamaan sanaan raawwatame sanaa olitti jiru ifa godhan, Milleraan sirriitti hubatamuu hin dandeenye. Haa ta’u malee, hubannoon dogoggoraa sana keessaa tokko illee gabateewwan qulqulluu lama Habaquuq irra hin geenye; achittis hundeeewwan hojii Milleraan dhaabaman haala fakkii ibsuun dhihaatanii turan. Sababiin kanaas, afuuriin kakaafame waa’ee chaartii 1843 jedhu irratti, inni harka Gooftaadhaan qajeelfame ture jedhee galmeessuu danda’e.

“Gooftaan akka gabatee 1843 harki isaa qajeelche natti agarsiise; kutaan isaa tokko illee akka hin jijjiiramne; lakkoofsonni sunis akkuma inni barbaadetti akka turan. Harki isaa lakkoofsa

keessaa muraasa keessatti dogoggora tokko irra akka turee isa dhokse, akka namni tokko illee hamma harki isaa irraa kaafamutti isa argu hin dandeenye natti agarsiise.

“Sana ani ‘Guyyaa guyyaa’ wajjin wal qabatee nan arge, jechi ‘aarsaa’ jedhamu ogummaa namaatiin itti dabalamuu isaa, barruicha keessattis kan hin taane ta’uu isaa; akkasumas warra sagalee sa’aatii murtii labsan keessaa warra sanatti Gooftaan ilaalcha isaa sirrii ta’e kennuu isaa. Bara 1844 dura, yeroo tokkummaan turetti, jechuunis jechuun, namoonni baay’een isaanii hundi ilaalcha sirrii kan ‘Guyyaa guyyaa’ irratti walii galu turan; garuu erga 1844 booddee, burjaajii keessatti, ilaalchota biroon fudhatamaniiru, dukkanni fi burjaajiinis isaanii duukaa bu’eera.” Review and Herald, November 1, 1850.

Dhugoonni Miller ergamoonni geggeessaniin walitti qabaman Gooftaadhaan qajeelfaman; raggaasa chaartii bara 1843 keessattiis, hubannoon Miller “kan yeroo hundumaa” jedhu heendummaa akka agarsiisu sirrii akka ture, hafuura Waaqayyoon keessatti hammatameera. Jechi Ibrootaa “tamid” jedhee “kan yeroo hundumaa” jedhamee hiikamu macaafa Daani’el keessatti yeroo shan mul’ata; yeroo hunda immoo hariiroo humnoota lamaa badiisa fidanii keessaa, dura heendummaa, itti aansuunis paaphaasummaa gidduu jiru agarsiisa.

Hubannaa Miller ee “kan maalinlaha ah” inuu yahay astaanta heethennummaa, waxay si buuxda lama huraan ugu ahayd qaab-dhismeedka nebiyadeed ee uu adeegsaday; waayo, xidhiidhka isku xigxiga ah ee heethennummaa ay ka dambayso baabbanimadu wuxuu noqday barta tixraaca ee uu ku waafajiyo dhammaan waxsii sheegyadii loo hoggaamiyey inuu fahmo.

“Yeroo dhumaatti,” bara 1798 keessatti, macaafni Daani’el banamee ture; kutaan ijoo keessaa, isa Obboleettii Woyitii “utubaa giddugaleessaa” fi “hundee” sochii dhufaatii jedhanii adda baasan immoo, Daani’el boqonnaa saddeet, lakkoofsa kudha afur ture.

“Caaffanni keessaa caalaatti, barreeffamni qulqulluun amantii Adventii keessatti bu’uuraa fi utubaa giddugaleessaa ta’ee ture jechuun, ‘Hammi guyyaa kuma lamaa fi dhibba sadii erga ga’ee booddee, iddoo qulqulluun ni qulqulleeffama.’ [Daniel 8:14.]” The Great Controversy, 409.

Lakkoofsi kudha afuriin lakkoofsa kudha sadii irratti deebii dha; deebiin sunis haala gaaffii sanaa keessaa yoo baafame hiika hin qabu.

Sana an qulqulluun tokko dubbachaa jiru nan dhaga’ee; qulqulluun biraas qulqulluu sana dubbachaa turetti akkana jedhe, Mul’anni waa’ee aarsaa guyyaa guyyaa, fi yakka diigaa fidaa, iddoo qulqulluu fi loltoota illee miilla jala dhidhiitamuuf kennu sanaa hamma yoomitti turti? Innis naan jedhe, Hamma guyyaa kuma lamaa fi dhibba sadiitti; ergasii iddoon qulqulluun ni qulqulleeffama. Daani’el 8:13, 14.

Lakkoofsi kun lamaan kuno lamaan kuni beekumsi bara Daani’el “yeroo dhuma”tti, bara 1798 keessatti hiikamee banamee mul’ateen dhufe sanaa ti. Lakkoofsi kudha sadii humnoota lama badiisa fidan kan Miilar moodeela raajii isaa irratti ijaare ni ibsa. Miilar lakkoofsa kudha sadii keessatti “isa yeroo hundumaa” jedhu akka waaqeffannaa mootummaa ormootaa, akkasumas “cubbuu badiisaa fidu” akka paaphaasummaa ta’etti adda baase. Moodeelli raajii ergamoonni

Miilar akka hubatu isa qajeelchan, lakkoofsota lamaan beekumsa dabalataa bara 1798 keessatti seenaa keessatti dhufe bakka bu'an keessatti adda baafamee jiraachuun isaa hubatamuu qaba. Haa ta'u malee, Miilar humna itti aanu kan masaraa raajii irratti dhufee saba Waaqayyoo ari'atu arguuf hin kennameef.

“Ani bineensa gaanfa lama qabdu sun afaan ajajaa akka qabu, humni isaas mataa isaa keessa akka jiru, akkasumas labsiin afaan isaa keessaa akka ba'u nan arge. Ergasii Hadha Sagaagaltotaanii nan arge; hadhi sun intaloota miti, garuu isaan irraa adda taatee fi ifaan adda baafamte. Isheen yeroo ishee qabatee turte, amma garuu darbeera; intaloonni ishee, gareewwan Pirootestaantii, warra itti aananii masraxa irratti mul'achuudhaan yaada tokkoo fi sanauma hadhi sun yeroo qulqulloota ari'attetti qabdu hojjetanii mul'isan turan. Akkasumas akkuma hadhi sun humna keessatti gad bu'aa deemte, intaloonni ishee immoo guddachaa turuu isaanii nan arge; yeroo dhowwaattis humna yeroo tokko hadhi sun itti fayyadamte ni raawwatu.” Spalding and Magan, 1.

ንሚሊር ሓይሊ ሳልሳይ ክርኢ ዘይክእልኡ፡ ብቐጥታ ኔጋ ዝነበሩ መደምደምታታት ክገብር ኣገደዱ። ሚሊር ነቲ ኣብ ራእይ 13 ዘሎ ኣራዊት ባሕሪ ከም ጣኦታዊት ሮሜ፡ ነቲ ኣራዊት ምድሪ ድማ ከም ጳጳሳዊት ሮሜ ለለዮ። ኣተገባብራኡ ንራእይ 17 እውን፡ ካብቲ ካልኣይ ዘብዕል ሓይሊ ጳጳሳውነት ንላዕሊ ዝዘርጋሕ ታሪኽ ትንቢት ክርኢ ብዘይምኽኣሉ ጉድለት ነበሮ። በዚ ምኽንያት፡ ሚሊር ነቲ ኣብ ትንቢት ዳንኤል ዘሎ ሮማዊ ሓይሊ ምስ ለለዮ፡ ከም ሓይ ሓይሊ ኣብ ክልተ ዘመናት ዝመጸ ገይሩ ቆጶሮ። እዚ ትኽክለኛ ኣተገባብራ ነበረን ሕጂውን እዩ። ግና ነቶም መንግስታት ትንቢት መጽሓፍ ቅዱስ ከም ካብታ ብሮሜ ዝተወከለት ራብዐይቲ መንግስቲ ንላዕሊ ዝበጽሑ ነገራት ክርድኦም ኣይፈቐዱሉን። ንሱ እታ ራብዐይቲ መንግስቲ ሮሜ ክልተ ዘመናት ከም ዘለዋ፡ ማለት ጣኦታዊት ሮሜን ጳጳሳዊት ሮሜን ተወኪለን ከም ዘለዋ ረኣዮን ለለዮን፤ ግና ጳጳሳዊት ሮሜ እውን እታ ሓምሽይቲ መንግስቲ ምዃና፤ እሞ ብድሕሪኣ ሳድሳይቲ መንግስቲ ክትስዕብ ምንባራ ክርኢ ኣይከኣለን።

Daniel boqonnaa lammaffaa keessatti, Miilleriitonni wantoota mootummaa shanaffaa raajii Macaafa Qulqulluu mootummaa afraffaa wajjin walitti fidani. Sadarkaa bu'uura irratti hojii irra oolmaan isaanii sirrii ture, garuu guutuu hin turre; sababni isaa, mootummaawwan raajii Macaafa Qulqulluu keessatti ibsi jalqabaa mootummaawwanii ibsa isaanii isa dhumaa wajjin walii galuu qaba; Yesuus akka Alfaa fi Oomeegaa ta'ee yeroo hundumaa dhuma jalqabaatiin waan agarsiisuuf. Garaagarummaa mootummaawwan walitti aananii lama ta'anii jiru arguu dadhabuun, Mul'ata boqonnaa kudha lammaffaa keessatti waaqeffannaa mootummaa lafaa (ajjeechaa waaqeffannaa sobaa; bineensa guddaa) jechuun paaganizimii (jawweecha) akka ibsamu, bineensi galaanaa Mul'ata boqonnaa kudha sadii keessatti ammoo paapalizimii (bineensa) akka ta'e, akkasumas bineensi lafaa Mul'ata boqonnaa kudha sadii keessatti ammoo Pirootestaantizimii gantuu (raajicha sobaa) akka ta'e Miiler akka hubatu hin dandeessifne.

Milaar ajaja, bineensichaa fi raajii sobaa akka boqonnaawwan Mul'ata kudha lammaffaa fi kudha sadaffaa keessatti mootummaawwan walitti aansuun dhufan sadiitti ilaalu hin dandeenye; kanaafis loojikii raajii isaa irraa ka'uun, boqonnaawwan lamaan sun fakkeenya walitti aansaa humnoota sadii addunyaa gara Armaagedoonitti geessan akka hin taane jechuun fudhachuuf dirqame. Ifni Milaar argate ifa guutuu dhaloota isaatiif ta'e ture, dhaloonni isaas ifa sanaan qoratame.

Ifnii humnoota balleessitoota sadan (bofa, bineensaa fi raajii sobaa) kan Future for America'f “yeroo dhumaa”tti, jechuunis bara 1989tti, kenname. Kutaan Daani'el keessaa, kufaatii Gamtaa

Sooviyeetii raawwii Daani’el boqonnaa kudha tokkoo keeyyata afurtamaa keessatti hiikamee ifa ta’e, ifa ergamaa sadaffaatii; yeroo Miller garuu ifa ergamaa isa jalqabaa argatee ture. Keeyyattonni ja’an dhuma Daani’el boqonnaa kudha tokkoo, bu’uuraa fi utubaa giddugaleessaa sochii Future for America akka ta’an mul’ataniiru; akkasumas keeyyanni afurtamaan Daani’el boqonnaa kudha tokkoo ifa sana ni gabaabsa; akkuma Daani’el boqonnaa saddeet keeyyattonni kudha sadii fi kudha afur ifa sochii Millerootaa keessatti hiikamee ifa ta’e gabaabsan.

Yeroo dhumaatti mootichi kibbaa isa irratti ni ka’a; mootichi kaabaas gaarii bubbee fakkaatuun, gaariwwanii fi abbootii fardaa hedduudhaan, dooniiwwan baay’eedhaanis isa irratti ni dhufa; inni biyya-biyyoota keessa ni seena, ni lola’a, ni darbas. Daani’el 11:40.

Caaffanni kun waraana bara 1798tti “yeroo dhumaatti” mootii kibbaa fi mootii kaabaa gidduutti jalqabame ni ibsa. Mootiin kibbaa Faransaayiin warraaqsa Waaqayyummaa morme bakka bu’a; isheen is waggaa sanauma keessatti papasummaa irratti madaa du’aa geessise. Achitti papasummaan mootii kaabaa ta’ee bakka buufameera. Faransaay bara 1798tti, raajii keessatti, mootummaa kudhan keessaa kutaa kudhan keessaa tokko turte; kanneen immoo Daani’el boqonnaa torbaffaatti ibsamanidha. Mootummoonni kudhan sun Roomaa warraaqsa durii bakka bu’u; Roomaan warraaqsa duriimmoo bineensa guddaa bakka bu’a. Papasummaan (mootiin kaabaa) bineensa sana bakka bu’a. Caaffanni kun mootii kaabaa (papasummaa), isa jalqaba caaffata kanaatti madaa du’aa argate, dhuma irratti mootii kibbaa (mootii warraaqsa Waaqayyummaa morme) irratti deebii ba’uuf akka ka’u ni ibsa. Yommuu papasummaan deebii ba’u kana raawwate, mootiin warraaqsa Waaqayyummaa morme saba Faransaay irraa gara waldaa mootummaa Sooviyeetii duriitti ce’e ture. Faransaay biyya tokko turte; haa ta’u malee, yeroo papasummaan caaffata kana keessatti mootii kibbaa irratti deebii ba’u, mootiin kibbaa “biyyoota” jedhamuun ibsame; akkuma duraan waldaan mootummaa Sooviyeetii ture sana.

Yommuu mootichi kaabaa (paaphaasummaan) deebisee haaloo ba’u, inni “gaariwwan waraanaa,” “fardeen yaabbattoota,” fi “dooniiwwan baay’ee” wajjin dhufe. Gaariwwan waraanaa fi yaabbattoonni fardeen humna waraanaa kan agarsiisan yoo ta’u, dooniiwwan immoo humna dinagdee kan agarsiisanidha. Humni Paaphaasummaa waliin kaayyoo Gamtaa Sooviyeetii kufsuuf waliigaltee xuraa’aa hundeesse Ameerikaa ture; humnoonni Ameerikaan Mul’ata boqonnaa kudha sadii keessatti qabdu lamaanis, humna waraanaa fi dinagdeetiin addunyaan hundi mallattoo aangoo paaphaasummaa akka fudhatu dirqisiisuu isheetiin ibsamu. Namoonni mallattoo sana malee akka hin bitnee fi hin gurgurre ni dhowwamu; achiis dabalataan, mallattoo sana malee namoonni du’atti ni kennamu.

Lakkoofsi afurtamni kallattiidhaan bineensicha (mootii kibbaa), bineensa sana (papasummaa) fi raajii sobaa (Ameerikaa) ifatti adda baasa. Lakkoofsi hundeeffamaan “yeroo dhumaatii” bara 1989 keessatti, akkuma lakkoofsoonni hundeeffamaan sochii Milleroota humnoota diigumsaa lamaa—heerega waaqeffannaa waaqolii sobaa, itti aansee papasummaa—adda baasan, humnoota diigumsaa sadii warra addunyaa Armagedoniitti geessan adda baasa.

Lakkoofsi kun waraana mootii kibbaatii fi mootii kaabaa gidduutti adeemuun jalqaba. Jalqaba lakkoofsichaa keessatti (1798) mootichi kibbaa injifata; garuu lakkoofsicha keessatti mootichi

